

(א) ר"ה ל: ג.) (ב) ברכות ט: ; (ג) [סנהדרין טז:]; (ד) [ג'יל ומנן, ט] ר"ה לא: מעשר שני מ"ב, [ג'יל, ט] [ג'יל אלת, ו] [ג'יל הדרוס, ו] [ג'יל הנפון, ק] איתא במשנה, [ט] בנ"א: עדין הוא צאִסורו הראשון ועודנו כיוס, [י] [ע"ב], איתא במשנה, [ט] בנ"א: [ס] [שס], [ט] [שס], [ט] [ע"י מהש"א],

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] בתו"כ ד"ה ומתקלנן ובי וא"כ אינן יכולין להקריב המוספין. י"ב ע"י ראב"ן ס"י חזק דף נט ריש ע"ב גד"ה שאלני ובי:

מוסף רש"י

נוהגין אותו היום קדש ולמחרת קדש. גד"ה קדש דמשמטה לילי עשרים ותשעה נהגו בו קודש, שמה יצאו עדים מל בידק צד"ק מ"ה שאלנה הוה ליל יו"ט מ"ה וכן למחר כל היום עד המנחה, ואם זלו עדים קודם המנחה צ"ד מקדשים את ההדש ויעוו שיפה נהגו בו קודש, ואם מן המנחה ולמעלה זלו אע"פ שאין צ"ד מקבלין אותן לקדש היום ויעבדו למח' אלוול וקשוותו זלו אע"פ אעפ"כ גומרים אותו בקדושה ואסור צנללה ביה דלמא אתי לולולי ביה לטנה הבלה ויעשו בו מללכה כל היום ואמרו אשחקי נהגו בו קדש כוס ומן המנחה ולמעלה חזרת ונהגו בו חול (ר"ה ז:). היה עולה לירושלים. הפירות עמקן. אע"ג דמן המורה צן מעשר שני צן כרס רבעי נפדים ומתחללס בפסיקה אחת מון למומה, רבנן גור ככל מהקן של יוס אחת שעולס ואלכלס שס כדי לעטר שוקי ירושלים (ר"ה זא:). במזרח לוד. צן לוד לירושלים, שהרי ירושלים למזרח של לוד היא (שס).

מוסף תוספות

א. כדאמרין פרק השולח (גיטין לה:.) גבי שחרור עבדו והשלימו לעשרה מצוה דרבים שאני. מוס' ר"ה ל: ד"ה ומתקלנן. ב. ולפי פ"י שהיה התמיד קרב אחרון, אם כן אמרו עליו שיר של קודש כדיונו. תרי"ט. א"כ במה מתקללנו דאי משום שהיו סבורים שלא יבאו עדים ואמרו שיר של תמיד של חול זה הקלקל לא היה בתמיד אלא במוסף של ראש השנה שאמרו עליו שיר של תמיד של חול. מוס' הרא"ש ר"ה ל: ד"ה ומתקלנן. ג. דלא גרע מנודר או נשבע על זמן, כשבא הזמן אין צורך להמיר. רש"י.

ביצה פרק ראשון ביצה

ונתקלקלו הלוים בשיר. תמיד של צין הערצים שאמרו צו שירה של חול שהיו סבורים שלא יצאו עוד והיום חול וכשבאו נמצא שהוא קדש. ובשל שחר אין טעות דבתמיד של שחר אפילו הוקדש החדש קודם הקרבתו שיר של חול היו אומרים לפי שברזו השנים אין

העדים ממהרים לצא כל כך: **עד המנחה**. עד הקרבת תמיד של צין הערצים אבל לאחר מכאן אותו היום הרי הוא מעובר ומונין מיום הממרת ליום הכפורים וסוקות. ואם זלו עדים מן המנחה ולמעלה אע"פ שאין מונין למועדות מהיום לא מזולתינן ביה צהאי שלשים אלא גומרינן אותו צאיסורו כאשר הוזהרו עד המנחה ממלכה כן נוהגין וגומרינן אותו בקדושתו. אלמא תחילת עשיית שני ימים לראש השנה אפילו צבית דין הוה ולא מספק שהרי ולאי שיוס טוב למחר ואעפ"כ תקנו ליעשותו שמע מינה חק חכמים ומלותן היה לעשותן צבאו עדים אחר המנחה והרחוקים יש עליהם לעשותן צכל שנה שמה יצאו עדים אחר המנחה והרי קדושתו אחת ואין כאלן לומר ממה נפשך חד מינייהו חול דשמה אין כאלן חול אלא שניהם קדש: **אמר רבש גר'**: **מספקין רבן יוחנן צן זכאי**. שהחזיר הדבר ליושנו לקבל עדותן כל היום ולקדש היום נמצא שאין צית דין עושין שני ימים אלא מספק שאין יודעין אם נתקדש ביום שלשים אם צשלשים ואחד והרי הן כשאר י"ט של גליות וצ"נה שנולדה צזה מותרת צזה ממה נפשך דעד מינייהו חול: **ולרב ושמואל קשיא**

מסניהין. דקתני דחזר הדבר ליושנו: **הא לן והא להו**. לבני א"י שעושין יוס אחד מותרת אבל לדידן בני גולה אסורה שהרי עדיין אנו עושין שני ימים ועודנו כבתחילה מפני אותה תקנה ראשונה לא מפני ספק הלכך הואיל ולא פסקו מאללנו משהתחלנו אין להקל ולומר אין מנהגנו זה מפני תקנה ראשונה אלא מפני הספק וצ"נה מותרת הא לן אמרינן דכיון דלא פסקה אותה תקנה מאללנו שנה אחת לעשות יוס אחד עדיין צאיסורו הראשונה עמדנו להיוסם כיוס^(ט) ארוך: **הוי דבן שבמנין**. צ"נה זו נאסרת בצקון חכמים שנמנו וגמרו לעשותן שני ימים קדושה אחת אם לא זבאו עדים לפני המנחה וכל העושין שני ימים מחמת כן עשו שמה לא זבאו עדים לצית דין קודם המנחה: **אריך מנין אחר**. שימנו לך וימירוהו. ולקמן^(י) פריצין צ"נה מי אסמרה צמנין והלא לא נמנו אלא על קבלת עדות ובהוא חזר צו רבן יוחנן והמירו: **מנא אמינא לה**. דכל דבר הנאסר צמנין אריך מנין אחר להמירו ואפילו אירע דבר שאתה יכול להורות צו הימר ולומר אין תקנת מנין הראשון עומדת כי הכא אפילו הכי אסור עד שימירוהו צפירוש בצקון חכמים: **לך אמור להם**. לקמן^(י) מפרש לה היכי יליף: **ואומר כמשוך היוצל**. לקמן^(י) מפרש: **ותניא**. נמי דאריך מנין אחר להמירו: **כרס רבעי**. שאמרה תורה קדש הלולים (ויקרא יט) וגמרינן קדש קדש ממעשר שני דכתיב ציה קדש וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ וגו' (שס מ) שאריך להעלות הפירות לירושלים או לפדותן ולהעלות הדמים לירושלים ותקנו חכמים צמהלך יוס אחד לכל זל שלא יפדהו אלא הפירות עצמן יעלס ויאכלס שס כדמפרש לקמן כדי לעטר שוקי ירושלים צפירות: **צמורה לוד**. יוס מן המערב נמצא מוצחה צין לוד לירושלים. כתיב מצרכין (צרכות דף לה.) יש פלוגתא חד תני נטע רבעי וחד תני כרס רבעי: להפקירו

היו נכוים שלשת ימים צנל למ"ד של לשלשת ימים הייתי מוכיח שפיר דכי היכי דלע"ך להמיר משום דכתיב אל תגשו אל אשה וגו' דמשמע עולמית כי היכי דלסר להם קודם מתן תורה הכי שמע מינה גצי תשמיש אריך להמיר משום דכתיב אל תגשו אל אשה וגו' דמשמע עולמית כי היכי דלסר להם קודם מתן תורה שלשת ימים אבל חרמות שמימינן לזמן מכי עבר הזמן ממילא עבר ואין אריך הימר: [וע"י תוספות סנהדרין נט: ד"ה לכל דצ"ן:]

ה.

עין משפט
גר מצוה

לח א ב מיי פ"ג מהל' קידוש החדש הלכה ט:
1.
לז ג מיי פ"ב מהלכות ממרים הלכה צ:
לז ד ה מיי פ"ט מהל' מעשר שני הלכה ה [פ"ב מהלכות ממרים הלכה צ וראש"ד וכו"מ שס] פתג עשין (הל' קלן):

תורה אור השלם

- לך אמר לקח שובו לבם לאהליכם:
- לא תגז בו ד' כי סקול יסקל או ירה ויורה אם בהמות אם איש לא ירעה בגושך היכל חמקה יעלזו בהר: שמות יט יג

רבינו הגנאל

אמר רבה מתקנה שהתקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו מקבלין עדות החדש כל היום, ביצה מותרת, דהא כשתי קדושות הן. [א"ל אמר רבא דמי ששואל דהמאי תרווייהו ביצה אסורה]. ואסיקא לא קשיא הא לן והא להו, כלומר לבני א"י שהתקין להן רבן יוחנן בן זכאי להיות מקבלין עדות החדש כל היום כולו הרי הן שתי קדושות, הביצה^(ט) [מותרת]. ולבני בבל הביצה אסורה. ורב יוסף אמר אין לבני בבל להביצה] אסורה, מ"ט מפני שלא נמנו עליה בית דין והתירוהו להן, דקיימא לן כל דבר שנמנו באיסורן, צריך מנין אחר להתירן, מכתבים היו נכונים וגו', הלא ידענו שאחר ג' ימים מותר. למה כתב לנו לך אמרו להם שובו לכם לאהליכם, אלא ללמד שכל דבר שנאסר על פי בית דין אינו מותר עד שיוחר בפני בית דין, ואם אמרו לא בא מקרא זה שובו לכם לאהליכם אלא ללמד קביעות עונה, כלומר שחייב לתת לה עונה, הנה פסוק אחר כתיב השמרו לכם עלות בהר וגו', וכתיב בלוחות האחרונות ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא וגו', לאו מכלל שמותר היה לעלות בהר משעה שנסתלקה השכינה ממנו. במשך היובל המה יעלו בהר למה לי, אלא להתיר עליית ההר על פי האוסרה. ואם תאמר איסור ביצה מדרבנן היא ולא בעינן כולי האי, הרי כרס שאיסור פרינו חוץ לירושלים תקנה דרבנן היא, ואמרו לו תלמידיו לוי' אליעזר כבר נמנו בהרץ והתירו לפדותן ככל מקום, טעמא דנמנו הא לא נמנו לעולם באיסורן עומד ואע"ג דהאי תקנה דרבנן כו'.

צין הערצים: **הא לן והא להו**. לבני א"י החדש על פי הראייה ואין עושין אלא יוס אחד ופעמים עושין שנים כשבאו עדים מן המנחה ולמעלה ואשתי צשביל תקנת רבן יוחנן צן זכאי ואין עושין אלא יוס אחד אף כשבאו עדים מן המנחה ולמעלה ואפילו כשהיו עושין שני ימים כגון שלא זבאו עדים הרי הוא מחמת ספק והרי הן שתי קדושות לפי שאין זה מחמת המנחה לפיכך היתה מותרת להן אבל לבני חוזה לארץ אסור שהרי עדיין הם עושין שני ימים כבתחילה ואם כן לא אשתי להן מפני התקנה הואיל והתחילו לעשות שני ימים ולא פסקו צשום פעם לעשות יוס אחד עדיין הם עומדים צאיסורן להיותן כיוס ארוך דלא נימא דמחמת ספק הן עושין דאין יודעין אם זבאו עדים אם לאו אלא מחמת המנהג הן עושין כיון דלא נשתנה להן המנהג וכו"מ לרי' יוסי דלמחר צעירוצין (דף נט. ושס) גצי שני ימים של ר"ה נולדה צראשון אסורה צשני והא ר' יוסי צז"י הוה לאחר חורבן וא"כ שתי קדושות הן ואמאי צ"נה אסורה ואין לומר דהיינו קודם חורבן דהווי קדושה אחת דא"כ מאי נפקא מינה מאי דהוה הוה ובי תימא דהיינו לאחר חורבן והא דצ"נה אסורה היינו לבני צביל דלדידהו קדושה אחת הן זה אינו דר' יוסי מנ"י ונקט מילתא צשביל צבז וי"ל דלעולם ר' יוסי מקודם חורבן קאמר ואין להקשות מאי דהוה הוה הואיל ואשמועינן פסק דגם עתה שייך לאחר חורבן לבני צבז:

ב"א דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. יש שהיו רוצין לומר מכאן דאותן חרמות שעושין לזמן עד פסק או עד זמן אחר כדי יגיע הזמן אריך מנין להמיר את המרס אע"פ שעבר הזמן דהא הרי הכא דהקצ"ה אסר להם תשמיש צשביל מתן תורה וממילא ידעינן דלאחר שלשה ימים דנתנה תורה דמותרינן ואעפ"כ המיר להם ולא היא' דהכא אין כאלן שום זמן דקרא דהיו נכוים לשלשת ימים וגו' (שמות טז) הזמינו עצמכם לדבר שיהיה לסוף שלשת ימים דאם כתיב

שלשת ימים אבל חרמות שמימינן לזמן מכי עבר הזמן ממילא עבר ואין אריך הימר: [וע"י תוספות סנהדרין נט: ד"ה לכל דצ"ן:]

ובקש

(ט) נראה דחסר וצ"ל.

ובקש

ביצה פרק ראשון ביצה

1. ויאמר אל העם הוי נבנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה: שבות יט טו לכן אמר להם שובו לכם לאהליכם: דברים ה כו
2. לא תגע בו יד פי שקול יסקל או ירה יורה אם בהמה אם איש לא יורה במשך היבל המה יעלו בהר: שמות יט יג
3. ואיש לא ירא בביל והר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול הקר והוא: שמות לג ג

רבינו חננאל

רב אדא ורב שלמן. וכן אמר רבא אף מתקנת רביזן [ואילך ביצה אסורה], מי לא מודה רביזן שאם לא באו עדים מן המנחה ולמעלה שהיא אותו היום קדש ולמחר קדש, הנה תמצא ליריבזן נמי שני ימים טובים כי האי גוונא כי הם קדושה אחת. ש"מ שאפילו בני א"י צריכין להיות עושיין ר"ה שני ימים. אמר רבא הלכתא כרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא, כבר פירשנוהו למעלה.

א) מי נתוס' כחן ד"ה מי לא מודה מה שנקטע על פי' רבינו מזה.

ובקש ר' אריעזר להפקירו לעניים. ור"מ אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעמה ולא קדשה לעתיד לזכא א"כ מה הרואו עניים זזה הא היו זריכין לפדותו קודם אכילה שהרי לא היה חומה לירושלים ולא היו יכולין לאכלו בשום מקום רק לפדותו קודם אכילה וי"ל לפרש"י יחא"ד דפי' קדושה ראשונה אכילה דרבי אליעזר קדשה לעתיד לזכא א"כ יכולין העניים להציא פירות לירושלים ולאכלן שם בלא פדייה אי נמי אפילו ס"ל לא קדשה לעתיד לזכא מ"מ היו מרווחין העניים דהא הקדש שזה מנה שחללו על שזה פרוטה מחולל ואפילו לכתחילה בזמן הזה כדאי' בערכין (דף קט. ע"ב):

מכדי כתיב גם הצאן והבקר אף ירעו וגו'. פירוש מכדי כתיב אל מול ההר ההוא דמשמע כל זמן שהוא זהויתו בקדושה ששכינה שרייה עליו דוקא אסור אבל נסתלקה שכינה מותר וא"כ צמטוך היוכל למה לי ור"מ והא אל מול ההר ההוא בלוחות אחרונות כתיב וצמטוך היוכל נאמר קודם לכן בלוחות הראשונות ואי לא צמטוך היוכל לא שמעינן שריותא בלוחות הראשונות ופירש צונטרס שלא נסתלקה שכינה ממנו מיוס מתן תורה עד יוס שהוקס המשכן ועד צעשירס צאייר צשנה השנית שנעלה הענן וא"כ שריותא דצמטוך היוכל לא היו עד שנה שניה ואו נאמר כבר אל מול ההר ההוא דמשמע מינה שריותא כדפי' כך טעמ הקונטרס ודוקא הוא דהא צמטוך היוכל משמע שגם צו ציוס דמתן תורה הותרו לעלות כשימטוך היוכל שלא היו קולות רק בלוחות הראשונות צסיון וא"כ ליכא למימר שריותא דצמטוך היוכל לא היה עד השנה שניה ועוד כיון דמההוא משתמע היתר צהדיא כדפרי' א"כ אין צריך מנין אחר להמירו מידי דהוא אחרונות לאחר הזמן כדפרישית לעיל לכן נראה לי ה"פ ת"ש צמטוך היוכל וכו' למה לי והלא בלאו הכי יש להמיר מסבא דהא לא אסר להס לעלות אלא משום שכינה וא"כ ממילא משתריין כשנסתלקה השכינה והא דקאמר מכדי כו' זהו שלא תאמר

דצמטוך היוכל אחי למשרי כשיפסקו הקולות אע"פ שלא נסתלקה שכינה עדיין א והאי המירא לא הוה משמע ממילא מסבא והשתא לא תפשוט מידי הא לא אפשר לומר דמכדי כתיב גם הצאן והבקר אל ירעו בלוחות האחרונות אע"פ שלא היה שם קולות ומסתמא ה"ה נמי בצדצרות הראשונות שנאסרו כל זמן ששכינה צהר אפילו כשיפסקו הקולות כמו בצאחרונות א"כ צמטוך היוכל לא צא להמיר (אלא) כשיפסקו הקולות (שנסתלקה) שכינה והאי המירא שמעינן ממילא מסבא אלא שמע מינה שצריך מנין אחר להמירו:

מי יא מודה רבן יוחנן בן זכאי בו' רהיום קדש וצמחר קדש. ור"מ והא הוא עצמו תקן לקבל עדות החדש כל היום ופי' הקונטרס הני מיילי לענין המועדות מיוס הראשון ואפילו צאו לאחר המנחה אבל מלעשות יוס שני קדש לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה וקשה דמנין ליה הך סבא דתקינן לענין מועדות לחוד הא לענין יוס טוב הוי יוס שני נמי קדוש וא"כ תהא הציצה אסורה ואימא כיון שהתקינן שיהו מקבלין כל היום א"כ כשהיו עושיין שני ימים הם מספקן ושתי קדושות נינהו וציצה מותרת לכך נראה כפירוש ר"ח דגרס מי לא מודה שאם לא צאו כו' ומ"מ קשה דכיון שלא צאו א"כ היו שני ימים מספקן וא"כ שתי קדושות נינהו וציצה מותרת וי"ל דה"פ שאם לא צאו עדים עד סמוך לחשכה ומי החשיך ולא היה שהות ציוס כדי לקבל עדות ומ"מ היו יכולין לעשות מעט מלחכה ולא היו עושיין אלמא דקדושה אחת נינהו והא דאמר התקינן שיהו מקבלין עדותן כל היום היינו היכא דצאו עדים ציוס או קודם המנחה או לאחר מיד והשתא דלתיית להכי אין למחוק גרסת הספרים אם צאו עדים וכו' כדפי' ומ"מ יש ליישב (פריש"י ודקשיא לך מנא ליה הך סבא ה"פ מי לא מודה רבן יוחנן בן זכאי וכו') כגון קודם חורבן דהוי קדושה אחת ואם כן גם לאחר חורבן נמי כשהיו עושיין שני ימים כמו קודם חורבן הם קדושה אחת:

להפקירו לעניים. שלקטוהו הם ועלוהו לירושלים ואכלוהו שם. שהיה עליו טורח להעלות שם הפירות: **כבר נמנו עליך חבריך והסירוהו.** לפדותו ולהעלות דמיו. ואע"ג דלאחר חורבן הוה קסברי קדושה ראשונה קדשה לשעמה וקדשה לעתיד לזכא וצריך להעלות הפירות או הדמים: **עמא דנמנו הא לא נמנו לא.** ואע"ג דממילא ליתא לתקנתא קמייתא דהא כדי לעטר שוקי ירושלים הוא דהוה וכוין דחרצה מה לנו לעטרה לזוך הנכרים ואפילו הכי צריך מנין: **מאי ואומר.** כלומר כיצד אנו למדין מן המקרא הראשון ולמה נאמרו שנים: ה"ק. כך למד מן הראשון מכדי כתיב הוי נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה וממילא אישטרו צשמיס לאחר שלשה ימים שקצלו את המורה למה ליה למהדר ולמיתן להו רשות לשבז לאהליהם דהיינו צשמיס: **ש"מ.** הואיל וקודשא צריך הוא אסר צעי למשרייה הוא גופיה צהדיא וה"ה לכל דבר צשמיס: **וכי פומא.** כלומר וקרא דצמטוך היוכל דיליף מנא מיניה להכי הדר ציה ויליף מהתם דהכי קאמר לך וכי תימא דהאי שבו לכס לאו למשרי צשמיס דהא ממילא משתרי אלא בלוחותן לשבז צמטות המלך על כרחן שלא לגרוע עונת נשותיהן: **פ"ש.** מהכא צמטוך היוכל שימטוך הסתלק שכינה מן ההר וצריך המוקס את קולו כמנהג התוקע בצאחרונה. לשון אחר צמטוך היוכל שימטוך התוקע מלתקוע והכי מפרש לה צמטילתא צמטוך היוכל צפוקו היוכל: **מכדי כתיב.** בלוחות האחרונות ואיש לא יעלה עמך וגו' (שמות לד) מסיפיה דקרא יליף אל מול ההר ההוא כל זמן שהוא צהויית קדושתו שהשכינה עליו אסור אבל נסתלקה שכינה מותר שמעינן ממילא למה ליה לאדכורי שריותא צהדיא בלוחות הראשונות ולמיתן נסתלקה שכינה המה יעלו והלא לא נסתלקה שכינה ממנו מיוס מתן תורה עד אחד צחדש שהוקס המשכן ועד(ה) צעשירס(ה) צאייר שנעלה הענן והיה לו ללמוד היתר כשנסתלק מאל מול ההר ההוא. ובמסכת תענית (דף כא):

נמי מההוא קרא ילפינן דתינא רבי יוסי צומר לא מקומו של אדם מכדו אלא הוא מכדו מקומו שכל זמן שהשכינה היתה צהר אמרה תורה גם הצאן והבקר אל ירעו וגו' נסתלקה שכינה אמרה תורה צמטוך היוכל המה יעלו צהר. הלכך למה ליה לכתוב צהדיא המה יעלו ולא אישטרי ממילא מדוקיא דההר ההוא ש"מ צריך מנין אחר להמירו כו': הני מיילי **צדאורייתא.** צאיסור שיצא מפי הגבורה והורכבו לשמוע היתר מפיו אבל צמנין דרבינן לא צעינן שריותא צהדיא אלא מכללא: **פ"ש כרס רצעי.** דהא דהוצרך להעלות פירות עצמן צמהלך יוס(ה) דרבינן הוא וקא צעי מנין ואע"ג דליכא למשרייה מכלל: **וכ"ס ציצה נמי וכו'.** השתא הדר רב יוסף לאסוקי מלתא דאמר(ה) אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ציצה אסורה: **ציצה צמנין מי הוא.** כלום חזכרה צמנין הראשון לאסורה: **מהרה יצנה ציט המקדש.** ותחזור תקנה ראשונה שלא לקבל עדות אלא עד המנחה: **מבורה לצ"ד.** אין נזקקין להס אלא צ"ד והס יודעינן טעמו של דבר ולא יטעו: **לכל מסורה.** ליד הכל היא צהר ואין הכל צאיין לישראל וסומכין על מנהגן: **מי לא מודה כו'.** אע"ג דתקן לקבל עדות החדש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון ואפילו צאו עדים לאחר המנחה אבל מלעשות י"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה: אמר

נמי מההוא קרא ילפינן דתינא רבי יוסי צומר לא מקומו של אדם מכדו אלא הוא מכדו מקומו שכל זמן שהשכינה היתה צהר אמרה תורה גם הצאן והבקר אל ירעו וגו' נסתלקה שכינה אמרה תורה צמטוך היוכל המה יעלו צהר. הלכך למה ליה לכתוב צהדיא המה יעלו ולא אישטרי ממילא מדוקיא דההר ההוא ש"מ צריך מנין אחר להמירו כו': הני מיילי **צדאורייתא.** צאיסור שיצא מפי הגבורה והורכבו לשמוע היתר מפיו אבל צמנין דרבינן לא צעינן שריותא צהדיא אלא מכללא: **פ"ש כרס רצעי.** דהא דהוצרך להעלות פירות עצמן צמהלך יוס(ה) דרבינן הוא וקא צעי מנין ואע"ג דליכא למשרייה מכלל: **וכ"ס ציצה נמי וכו'.** השתא הדר רב יוסף לאסוקי מלתא דאמר(ה) אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ציצה אסורה: **ציצה צמנין מי הוא.** כלום חזכרה צמנין הראשון לאסורה: **מהרה יצנה ציט המקדש.** ותחזור תקנה ראשונה שלא לקבל עדות אלא עד המנחה: **מבורה לצ"ד.** אין נזקקין להס אלא צ"ד והס יודעינן טעמו של דבר ולא יטעו: **לכל מסורה.** ליד הכל היא צהר ואין הכל צאיין לישראל וסומכין על מנהגן: **מי לא מודה כו'.** אע"ג דתקן לקבל עדות החדש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון ואפילו צאו עדים לאחר המנחה אבל מלעשות י"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה: אמר

נמי מההוא קרא ילפינן דתינא רבי יוסי צומר לא מקומו של אדם מכדו אלא הוא מכדו מקומו שכל זמן שהשכינה היתה צהר אמרה תורה גם הצאן והבקר אל ירעו וגו' נסתלקה שכינה אמרה תורה צמטוך היוכל המה יעלו צהר. הלכך למה ליה לכתוב צהדיא המה יעלו ולא אישטרי ממילא מדוקיא דההר ההוא ש"מ צריך מנין אחר להמירו כו': הני מיילי **צדאורייתא.** צאיסור שיצא מפי הגבורה והורכבו לשמוע היתר מפיו אבל צמנין דרבינן לא צעינן שריותא צהדיא אלא מכללא: **פ"ש כרס רצעי.** דהא דהוצרך להעלות פירות עצמן צמהלך יוס(ה) דרבינן הוא וקא צעי מנין ואע"ג דליכא למשרייה מכלל: **וכ"ס ציצה נמי וכו'.** השתא הדר רב יוסף לאסוקי מלתא דאמר(ה) אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ציצה אסורה: **ציצה צמנין מי הוא.** כלום חזכרה צמנין הראשון לאסורה: **מהרה יצנה ציט המקדש.** ותחזור תקנה ראשונה שלא לקבל עדות אלא עד המנחה: **מבורה לצ"ד.** אין נזקקין להס אלא צ"ד והס יודעינן טעמו של דבר ולא יטעו: **לכל מסורה.** ליד הכל היא צהר ואין הכל צאיין לישראל וסומכין על מנהגן: **מי לא מודה כו'.** אע"ג דתקן לקבל עדות החדש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון ואפילו צאו עדים לאחר המנחה אבל מלעשות י"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה: אמר

נמי מההוא קרא ילפינן דתינא רבי יוסי צומר לא מקומו של אדם מכדו אלא הוא מכדו מקומו שכל זמן שהשכינה היתה צהר אמרה תורה גם הצאן והבקר אל ירעו וגו' נסתלקה שכינה אמרה תורה צמטוך היוכל המה יעלו צהר. הלכך למה ליה לכתוב צהדיא המה יעלו ולא אישטרי ממילא מדוקיא דההר ההוא ש"מ צריך מנין אחר להמירו כו': הני מיילי **צדאורייתא.** צאיסור שיצא מפי הגבורה והורכבו לשמוע היתר מפיו אבל צמנין דרבינן לא צעינן שריותא צהדיא אלא מכללא: **פ"ש כרס רצעי.** דהא דהוצרך להעלות פירות עצמן צמהלך יוס(ה) דרבינן הוא וקא צעי מנין ואע"ג דליכא למשרייה מכלל: **וכ"ס ציצה נמי וכו'.** השתא הדר רב יוסף לאסוקי מלתא דאמר(ה) אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ציצה אסורה: **ציצה צמנין מי הוא.** כלום חזכרה צמנין הראשון לאסורה: **מהרה יצנה ציט המקדש.** ותחזור תקנה ראשונה שלא לקבל עדות אלא עד המנחה: **מבורה לצ"ד.** אין נזקקין להס אלא צ"ד והס יודעינן טעמו של דבר ולא יטעו: **לכל מסורה.** ליד הכל היא צהר ואין הכל צאיין לישראל וסומכין על מנהגן: **מי לא מודה כו'.** אע"ג דתקן לקבל עדות החדש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון ואפילו צאו עדים לאחר המנחה אבל מלעשות י"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה: אמר

- א) ר"ה לא: ג) וינמנו כב. a עירובין לט. ד) נעיל ד: ט) נע"י רש"י: ו) נכ"א: ז) עד אחר שהוקס המשכן בעשירס, ו) נעיל ע"א, ח) נס, ט) נע"ע מוס' ר"ה לא: י) ופקס ומוס' מגילה י. ד"ה ד"ע ומוס' שנועות נט. ד"ה ד"ע ומוס' חגיגה ג: ד"ה עמון, ו) נ"ל אלא כשסתלקה, ט) ס"א יש ליישב פרי"ת דגריס אם לא צאו כו' ור"ל אם לא צאו כלל ציוס שלשים ודקשיא לך א"כ היה שני ימים מספק ה"פ מי לא מודה כו',

מוסף רש"י

ובקש להפקירו לעניים שיטלו שם פירות ויחללו שם, שהיה עליו טורח להעלות (ר"ה לא). והתירוהו. לפדותו ולהעלות הדמים, לפיון דמרכה ירושלים לא משו לה חכמים לעטרה מעתה (שם). הלכתא בותיה דרב בהני תלת. שאמר לענין ציצה וז משנת לוי"ט, ולקמיה צעי ימים טובים של גלויות מלך להלך, והשליש צעי ימים של ראש השנה מלך להמיר (לעיל ד.ט).

מוסף תוספות

- א) דאפילו כשהשכינה היא בהר לא היה נאסר להם להעלות כי אם בתוך מתן תורה שהיה קדוש מאז שהיתה שם שכינה בקולות ולפידים ועשן. ש"ה. עדים עד הערב שנהגין אותו היום קדוש ולמחר קודש. רבינו מנחם. ג) וגרסינן שפיר אם באו, והכי פירושא, אם באו מן המנחה ולמעלה סמוך לחשכה. מר"פ.

מימית